

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības uz zinātnes ministrijas
2003. gada 29.decembra
rīkojumu Nr. 649

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0208

Profesija Šūto izstrādājumu izgatavotājs

Kvalifikācijas līmenis 3

Nodarbinātības apraksts Šūto izstrādājumu izgatavotājs ir kvalificēts darbinieks, kurš var strādāt visu veidu šūto izstrādājumu izgatavošanas uzņēmumos un darbnīcās, kā arī veikt individuālo uzņēmējdarbību, sadarbojas ar klientiem, zīmē šūto izstrādājumu skices, noformē pasūtījumus, konstruē, piegriež un izgatavo šūtos izstrādājumus, izmantojot atbilstošas iekārtas, materiālus, apstrādes un apdares paņēmienus, strādā komandā un patstāvīgi plāno un organizē savu darbu.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Šūto izstrādājumu izgatavošana	1.1. Izgatavot šūto izstrādājumu tehnoloģiskos mezglus. 1.2. Izvēlēties šūto izstrādājumu mezglu apstrādes tehnoloģijas. 1.3. Izgatavot šūtos izstrādājumus. 1.4. Veikt šūto izstrādājumu detaļu apstrādi pirms mezglu šūšanas. 1.5. Izvēlēties palīgmateriālus šūto izstrādājumu izgatavošanai. 1.6. Izvēlēties iekārtas šūto izstrādājumu izgatavošanai. 1.7. Veikt šūšanas un higrotermiskās apstrādes iekārtu tehnoloģiskās regulācijas. 1.8. Novērst nelielus defektus šūšanas iekārtu darbībā. 1.9. Sagatavot šūtos izstrādājumus laikošanai. 1.10. Veikt šūto izstrādājumu laikošanu. 1.11. Veikt tehnoloģiskās korekcijas pēc šūto izstrādājumu laikošanas. 1.12. Veikt šūto izstrādājumu izgatavošanas starpoperāciju un galīgo higrotermisko apstrādi. 1.13. Novērst iespējamus šūto izstrādājumu izgatavošanas tehnoloģiskos defektus. 1.14. Sastādīt šūto izstrādājumu izgatavošanas tehnoloģiskās secības. 1.15. Veikt šūto izstrādājumu kvalitātes kontroli, novērst iespējamus defektus. 1.16. Veikt šūto izstrādājumu māksliniecisko apdari, izgatavot rotājumus un aksesuārus no tekstilmateriāliem. 1.17. Veikt šūto izstrādājumu atjaunošanu un remontu.
2. Šūto izstrādājumu piegriešana.	2.1. Veikt tekstil- un palīgmateriālu sagatavošanu pirms piegriešanas. 2.2. Piegriezt šūtos izstrādājumus pēc norādījumiem un tehniskiem noteikumiem. 2.3. Pārbaudīt šūto izstrādājumu piegriezto detaļu kvalitāti. 2.4. Piegriezt šūto izstrādājumu izgatavošanai nepieciešamos palīgmateriālus. 2.5. Pārbaudīt piegriezto palīgmateriālu kvalitāti. 2.6. Veidot šūto izstrādājumu lekālu izklājumus un aprēķināt nepieciešamo materiālu, palīgmateriālu un furnitūras daudzumu. 2.7. Komplektēt un marķēt šūto izstrādājumu detaļas. 2.8. Analizēt tekstilmateriālu patēriņipāšības.
3. Šūto izstrādājumu konstruēšana un modelēšana.	3.1. Veidot šūto izstrādājumu pamatkonstrukcijas. 3.2. Veikt izmaiņas šūto izstrādājumu pamatkonstrukcijās. 3.3. Izgatavot šūto izstrādājumu pamat- un palīglekālus. 3.4. Iezīmēt šūto izstrādājumu piegrieztās apdares detaļas. 3.5. Noteikt un izvēlēties dažādus šūto izstrādājumu apstrādes paņēmienus. 3.6. Analizēt mērus šūto izstrādājumu konstrukciju izgatavošanai. 3.7. Veikt šūto izstrādājumu elementāru tehnisko modelēšanu. 3.8. Izvēlēties piemērotākos šūto izstrādājumu modeļu konstruktīvos risinājumus. 3.9. Pārzināt un orientēties dažādu valstu apģērbu izmēru sistēmās.

<p>4. Pasūtījumu vai darba uzdevumu pieņemšana un nodošana.</p>	<p>4.1. Noņemt pamatmērus un papildmērus šūto izstrādājumu izgatavošanai.</p> <p>4.2. Izstrādāt šūtā izstrādājuma modeļa tehnisko zīmējumu un aprakstu.</p> <p>4.3. Izvēlēties izstrādājumam atbilstošus materiālus un furnitūru.</p> <p>4.4. Izvērtēt šūtam izstrādājumam paredzētos materiālus.</p> <p>4.5. Izveidot šūto izstrādājumu skices.</p> <p>4.6. Precizēt un analizēt šūto izstrādājumu individuālo pasūtījumu skices.</p> <p>4.7. Pārbaudīt materiālu un furnitūras kvalitāti un daudzumu.</p> <p>4.8. Sastādīt šūto izstrādājumu izgatavošanas izmaksu tāmes.</p> <p>4.9. Sastādīt šūto izstrādājumu izgatavošanas plānu.</p> <p>4.10. Aizpildīt gatavo šūto izstrādājumu pavaddokumentus.</p> <p>4.11. Noformēt darba, pirkšanas – pārdošanas, nomas un materiālās atbildības līgumus.</p> <p>4.12. Kārtot lietvedības, vienkāršus grāmatvedības un finanšu dokumentus.</p> <p>4.13. Sastādīt un iesniegt atskaites un statistiskos pārskatus.</p>
---	---

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi

- Organizatoriskie – materiāli atbildīgs darbs, kas veicams patstāvīgi vai komandā
- Fizikālie - troksnis, vibrācija, iespējams traumatisms un nekondicionāls klimats
- Bioloģiskie – jābūt noturīgai uzmanībai un labi koordinētām kustībām
- Ķīmiskie – putekļi gaisā

Īpašās prasības atsevišķu uzdevumu veikšanai – šūto izstrādājumu izgatavotājam nevar būt daltonisms

Prasmes

Kopīgās prasmes nozarē	Specifiskās prasmes profesijā	Vispārējās prasmes/spējas
<ul style="list-style-type: none"> • Lietot racionālus darba paņēmienus • Lasīt izstrādājumu tehnisko dokumentāciju • Organizēt darbu un darba vietu tā, lai izvairītos no traumām • Ievērot darba higiēnu un ražošanas sanitāriju • Ievērot elektrodrošību • Ievērot ugunsdrošību 	<ul style="list-style-type: none"> • Izpildīt dažādus šūtos izstrādājumos izmantojamos roku dūrienus noteiktā laikā • Izpildīt dažādus šūšanas mašīndarbu veidus, iekļaujoties noteiktā laika normā. • Sašūt šūto izstrādājumu mezglus, iekļaujoties noteiktā laika normā. • Veikt šūto izstrādājumu higrtermisko apstrādi. • Pareizi pielietot šūto izstrādājumu izgatavošanā dažādus tekstilmateriālus un atbilstošus palīgmateriālus. • Izvēlēties šūšanas, piegriešanas un higrtermiskās apstrādes operācijām atbilstošas iekārtas un to aprīkojumu. • Pielietot universālo un speciālo šujmašīnu darbības režīmus, veikt tehnoloģiskās regulācijas atbilstoši operāciju vajadzībām. • Pielietot šūšanas pusautomātu, piegriešanas, higrtermiskās apstrādes ierīču darbības režīmus, veikt tehnoloģiskās regulācijas atbilstoši operāciju vajadzībām. • Noteikt šujmašīnu un higrtermiskās apstrādes ierīču darbības defektus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Veikt darbu patstāvīgi • Strādāt komandā • Plānot izpildāmos darbus un noteikt to prioritātes • Pārzināt un pielietot kvalitātes kontroles paņēmienus • Atrast un pielietot informāciju • Noformēt un sastādīt lietišķos dokumentus

<ul style="list-style-type: none"> • Prast sniegt pirmo palīdzību • Lietot nozares standartus, simboliku un terminoloģiju 	<ul style="list-style-type: none"> • Noteikt tekstilmateriālu izlietojuma daudzumu šūtiem izstrādājumiem. • Izgatavot pamatlekālu un palīglekālu komplektus šūtiem izstrādājumiem. • Novērst nelielus šujmašīnu darbības defektus. • Kontrolēt šūto izstrādājumu kvalitāti un novērst izgatavošanas tehnoloģiskos defektus. • Lasīt šūto izstrādājumu mezglu tehnoloģiskos rasējumus. • Ievērot šūto izstrādājumu un dažādu materiālu glabāšanas noteikumus. • Izgatavot šūtos izstrādājumus pēc modeļu attēliem un piegrieztnēm. Sastādīt šūto izstrādājumu izgatavošanas tehnoloģiskās secības. • Pielietot folkloras un vēsturiskā tērpa elementus šūto izstrādājumu izgatavošanā. • Veikt šūto izstrādājumu apdari, izmantojot dažādus paņēmienus, materiālus un apdares tehnikas. • Izgatavot rotājumus un aksesuārus no tekstilmateriāliem. • Atjaunot un remontēt šūtos izstrādājumus. • Piegriezt šūtos izstrādājumus pēc norādījumiem un instrukcijām. • Veidot lekālu izklājumus šūto izstrādājuma modeļiem. • Veikt šūto izstrādājumu laikošanu. • Veikt izmaiņas šūto izstrādājumu piegrieztņēs. • Konstruēt pēc aprēķinu analītiskās metodes sieviešu/vīriešu gurnapgērbu un plecapgērbu pamatpiegrieztņes. • Noņemt cilvēku augumu mērus un dažādu šūto izstrādājumu izgatavošanai nepieciešamos mērus • Analizēt un pielietot tipfigūru mērus. • Uzzīmēt šūto izstrādājumu modeļu tehniskos zīmējumus, ievērojot proporcijas. • Veikt šūto izstrādājumu elementāru tehnisko modelēšanu. • Noteikt un novērst šūto izstrādājumu konstruktīvos defektus. • Zīmēt šūto izstrādājumu skices, analizējot modes tendences, virzienus un aktualitātes. • Lasīt un analizēt šūto izstrādājumu modeļu zīmējumus un rasējumus. • Sastādīt šūto izstrādājumu konfekcijas kartes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ievērot higiēnas prasības • Ievērot profesionālās ētikas principus • Sniegt mutisku un rakstisku informāciju par savu darbību • Sadarboties ar citu profesionālo specializāciju pārstāvjiem • Pārvaldīt svešvalodu sarunvalodas līmenī • Argumentēti aizstāvēt savu viedokli • Saudzēt apkārtējo vidi
---	--	---

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	priekšstats	izpratne	pielietošana
Latviešu valoda			
Svešvaloda (angļu, vācu)			
Matemātika			
Dabaszinātnes – ķīmija			
Vides zinības			
Vēsture			
Lietišķā informātika			
Komercdarbības pamati			
Saskarsme			
Šūto izstrādājumu izgatavošanas tehnoloģija			
Tekstilmateriālmācība			
Šūšanas rūpniecības iekārtas un instrumenti			
Zīmēšana, kompozīcija un dizains			
Šūto izstrādājumu konstruēšana un modelēšana			
Tērpu vēsture			
Šūšanas uzņēmuma darba organizācija			

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Valda Krūmiņa Rīgas 34. arodvidusskolas Drēbnieku mācību un eksaminācijas centra vadītāja
- Elita Jerņošina SIA “Anastasia” šūšanas ražotnes menedžere
- Sarmīte Pujate A/S “Lauma” šūšanas ražotnes vadītāja

Konsultanti:

- Ligita Reimane LAK Liepājas amatnieku biedrības priekšsēdētāja
- Sandra Lāne SIA “Anastasia” ražošanas vadītāja asistente

Profesijas standarta eksperti

- I.Krieviņš – Rīgas Tehniskā Universitāte;
- G.Strazds – Vieglās Rūpniecības Uzņēmumu asociācija